

Research Paper

Compilation and validation of Couple Relationship Enrichment Package Based on Couple Caregiving

Azadeh Forouzanfar¹, Maryam Fatehizade^{2*}, Kiumarsh Farahbakhsh³

1. Department of Counseling, Faculty of Psychology and Educational Sciences, University of Isfahan, Isfahan, Iran

2. Department of Counseling, Faculty of Psychology and Educational Sciences, University of Isfahan, Isfahan, Iran

3. Department of Counseling, Faculty of Psychology and Educational Sciences, Allameh Tabataba'i University, Tehran, Iran

Article Info:

Received: 2025/05/15

Accepted: 2025/09/20

PP: 14

Use your device to scan and
read the article online:

DOI: [10.22054/jcps.2025.85740.3227](https://doi.org/10.22054/jcps.2025.85740.3227)

Keywords:

Enrichment package,
validation, Couple, Couple
Caregiving.

Abstract

Objective: This research aimed to develop and validate a couple relationship enrichment package based on couple caregiving.

Research Methodology: A mixed-methods exploratory design, comprising two qualitative and quantitative phases was adopted for this study. A grounded theory approach was employed in the qualitative phase. The study population in this phase consisted of all couples with marital satisfaction and couple caregiving residing in Aligudarz city in 2023. A sample of 10 couples was selected using purposive sampling until theoretical saturation was reached. The research instruments included semi-structured interviews, the Caregiving Questionnaire (Kunce & Shaver, 1994), and the ENRICH Marital Satisfaction Scale (1982). Data analysis was conducted using Strauss and Corbin's systematic approach. Subsequently, an enrichment package incorporating various concepts and techniques was developed based on a review of prior research. Five experts in the fields of psychology and counseling were selected through convenience sampling to assess the content validity of the package.

Findings: The qualitative findings led to the identification of couple caregiving domains, causal conditions: life history, conscious marriage; contextual conditions: individual and couple contexts; efficient couple relationship; Intervening conditions: behavioral and cognitive facilitating factors; Strategies for sustaining and improving care, and personal outcomes for the caregiver and care recipient and couple outcomes. The content of the couple relationship enrichment sessions was structured into nine weekly 90-minute sessions. The content validity index was 0/85, and the content validity ratio was 1.

Conclusion: The couple relationship enrichment package based on couple caregiving is valid for educational and research applications and is recommended for couples.

Citation: Forouzanfar, A., Fatehizade, M., & Farahbakhsh, K. (2024). Compilation and validation of a couple relationship enrichment package based on couple caregiving. *Clinical Psychology Studies*, 15(57), 67–80. <https://doi.org/10.22054/jcps.2025.85740.3227>

***Corresponding author:** Maryam Fatehizade, Ph. D

Address: Department of Counseling, Faculty of Psychology and Educational Sciences, University of Isfahan, Isfahan, Iran.

Tell: 09131004925

Email: m.fatehizade@edu.ui.ac.ir

Extended Abstract

Introduction

Supportive, high-quality close relationships are the foundation of longer, healthier lives filled with greater meaning and well-being (Pietromonaco & Collins, 2017). Relationship problems and divorce are common (Kennedy & Ruggles, 2014) and are associated with a range of negative effects on the emotional and physical health of children, adolescents, and adults (Baucom et al, 2015). Therefore, it is crucial to examine the factors affecting the quality of relationships.

Attachment theory (Bowlby, 1982) is a comprehensive framework for understanding relationship dynamics (Mikulincer & Shaver, 2016). It states that attachment, caregiving, and sex are three innate behavioral systems that organize individuals' behaviors in their relationship (Shaver et al, 1988). the attachment system, which refers to the search for comfort and security, maintaining closeness with the partner; the caregiving system, which refers to the response and provision of support towards the needs of the partners seeking support; and the sexual/reproductive system, which encourages sexual expression, desire, and associated emotions within the couple (Shaver et al, 1988). The proper functioning of these three systems enhances the physical and emotional intimacy, feelings of love and appreciation for one's partner, as well as being loved and respected by one's spouse, and is crucial for creating and maintaining intimate, satisfying, and long-lasting romantic relationships (Mikulincer & Shaver, 2019).

However, most research has focused on attachment and the sexual system, with less attention paid to the role of caregiving in the well-being of couples. On the other hand, the increasing trend of marital maladjustment and divorce, and the personal, social, and economic costs of family dissolution, highlight the need for preventive and effective measures to improve the quality of life for couples. Couple relationship enrichment programs are a cheaper alternative to couple therapy in the early stages of relationship distress (Bradford et al, 2015). Reflecting on existing models and theories in the field of caregiving in couple relationships, including the Couple Care Program, cognitive-behavioral couple therapy, and emotion-focused couple therapy, it seems that none have explicitly mentioned couple caregiving as a central model or variable. On the other hand, culture also affects the processes and outcomes of marital relationships (Sahebdel et al, 2016); therefore, it is necessary to consider cultural differences in designing educational programs for couples. Nevertheless, few efforts have been made to understand caregiving in Iranian couples. Therefore, the present study aimed to develop and validate a couple relationship enrichment package based on couple caregiving.

Methodology

A mixed-methods exploratory design, comprising two qualitative and quantitative phases was adopted for this study. A grounded theory approach was employed in the qualitative phase. The study population in this phase consisted of all couples with marital satisfaction and couple caregiving residing in Aligudarz city in 2023. A sample of 10 couples was selected using purposive sampling until theoretical saturation was reached. The research instruments included semi-structured interviews, the Caregiving Questionnaire (Kunce & Shaver, 1994), and the ENRICH Marital Satisfaction Scale (1982). Data analysis was conducted using Strauss and Corbin's systematic approach and the MAXQDA20 software. Subsequently, an enrichment package incorporating various concepts and techniques was developed based on a review of prior research. Five experts in the fields of psychology and counseling were selected through convenience sampling to assess the content validity of the package.

Results

The qualitative findings led to the identification of couple caregiving domains, causal conditions: life history, conscious marriage; contextual conditions: individual and couple contexts; efficient couple relationship; Intervening conditions: behavioral and cognitive facilitating factors; Strategies for sustaining and improving care, and personal outcomes for the caregiver and care recipient and couple outcomes. The content of the couple relationship enrichment sessions was structured into nine weekly 90-minute sessions. The content validity index was 0/85, and the content validity ratio was 1.

Discussion and Conclusion

Research findings indicated that the developed enrichment package possesses acceptable content validity and can be implemented to enhance the quality of marital relationships. This package features comprehensive content and intervention techniques centered on couple caregiving, formulated based on detailed information gathered from interviews with Iranian couples. It was designed using multiple approaches and behavioral, emotional, and systemic interventions, drawing upon the effective results of previous research and the insights of counseling experts. The results of the present study are beneficial for family counselors and couple therapists, as well as governmental and private centers and organizations responsible for family education, such as the Welfare Organization, counseling centers, and researchers. Like other research endeavors, this research faced limitations. Considering that the present study was conducted on couples residing in the city of Aligudarz and the cultural diversity within Iran, generalizing the findings to couples from other cultures should be done with caution. Therefore, future researchers are recommended to conduct similar studies in different cultural contexts and to

consider each of the domains of couple caregiving as a topic for future research. Furthermore, a questionnaire can be designed and validated based on these couple caregiving domains.

Ethical considerations

All participants provided their verbal consent to participate in the study and were assured of the confidentiality of their information. This research was approved by the Ethics Committee of the University of Isfahan under the code IR.UI.REC.1401.094 and was conducted as part of a doctoral dissertation in Counseling.

Funding

This study was financially supported by the University of Isfahan.

Conflict of Interest

The authors declare that there is no conflict of interest regarding the publication of this article.

Acknowledgements

The authors sincerely thank all the couples who participated in this study. Without their valuable contribution and cooperation, this research would not have been possible.

References

- Baucom, D. H., Epstein, N. B., Kirby, J. S., & LaTaillade, J. L. (2015). Cognitive- behavioral couple therapy. In A. S. Gurman, J. L. Lebow & D. K. Snyder (Eds.), *Clinical handbook of couple therapy* (5th ed., pp. 23–60). Guilford.
- Bowlby, J. (1982). Attachment and loss: Retrospect and prospect. *American Journal of Orthopsychiatry*, 52(4), 664–678.
- Bradford, A. B., Hawkins, A. J., & Acker, J. (2015). If we build it, they will come: Exploring policy and practice implications of public support for couple and relationship education for lower income and relationally distressed couples. *Family Process*, 54, 639–654.
- Kennedy, S., & Ruggles, S. (2014). Breaking up is hard to count: The rise of divorce in the United States, 1980–2010. *Demography*, 51(2), 587–598.
- Kunce, L. J., & Shaver, P. R. (1994). An attachment-theoretical approach to caregiving in romantic relationships. In *Sections of this chapter were presented at the 6th International Conference on Personal Relationships, Orono, ME, Jul, 1992*. Jessica Kingsley Publishers.
- Mikulincer, M., & Shaver, P. R. (2016). *Attachment in adulthood: Structure, dynamics, and change* (2nd ed.). The Guilford Press.
- Mikulincer, M., & Shaver, P. R. (2019). A behavioral systems approach to romantic love relationships: Attachment, caregiving, and sex. In R. J. Sternberg & K. Sternberg (Eds.), *The new psychology of love* (2nd ed., pp. 259–279). Cambridge University Press.
- Pfeifer, L., R. B. Miller, T. Li., & Y. Hsiao. (2013). Perceived marital problems in Taiwan. *Contemporary Family Therapy*. 35(1), 91-104 .
- Pietromonaco, P. R., & Collins, N. L. (2017). Interpersonal mechanisms linking close relationships to health. *American Psychologist*, 72(6), 531–542.
- Sahebdel, H., Zaharakar, K. & Delavar, A. (2016). Diagnosis of Successful Marriage Indicators (Qualitative Research). *Research in Clinical Psychology and Counseling*, 5(2), 32-46.
- Shaver, P. R., Hazan, C., & Bradshaw, D. (1988). Love as attachment: The integration of three behavioral systems. In R. Sternberg, & M. Barnes (Eds), *The psychology of love* (pp. 68–99). Yale University Press.

مقاله پژوهشی

تدوین و روایی‌یابی بسته غنی‌سازی روابط زوجین مبتنی بر مراقبت‌گری زوجی

آزاده فروزانفر^۱، مریم فاتحی‌زاده^{۲*}، کیومرث فرحبخش^۳

۱. گروه مشاوره، دانشکده روان‌شناسی و علوم تربیتی، دانشگاه اصفهان، اصفهان، ایران.
۲. استاد، گروه مشاوره، دانشکده روان‌شناسی و علوم تربیتی، دانشگاه اصفهان، اصفهان، ایران.
۳. گروه مشاوره، دانشکده روان‌شناسی و علوم تربیتی، دانشگاه علامه طباطبائی، تهران، ایران.

چکیده

زمینه و هدف: روابط زوجی سالم و حمایت‌گرانه نقش مهمی در کیفیت زندگی زناشویی و سلامت روان دارد و طراحی مداخلات علمی می‌تواند به بهبود و غنی‌سازی این روابط کمک کند. پژوهش حاضر با هدف تدوین و روایی‌یابی بسته غنی‌سازی روابط زوجین مبتنی بر مراقبت‌گری زوجی انجام شد.

روش‌شناسی پژوهش: روش پژوهش، ترکیبی از نوع اکتشافی و شامل دو مرحله کیفی و کمی بود. در مرحله کیفی از روش داده‌بنیاد استفاده شد. در این مرحله جمعیت مورد مطالعه کلیه زوجین دارای رضایت و مراقبت‌گری زوجی ساکن شهر الیگودرز در سال ۱۴۰۱ بودند. ۱۰ زوج با استفاده از روش نمونه‌گیری هدفمند تا رسیدن به اشباع نظری انتخاب شدند. ابزارهای پژوهش شامل مصاحبه نیمه ساختار یافته، پرسشنامه مراقبت‌گری کانس و شاور (۱۹۹۴) و مقیاس رضایت زناشویی انریچ (۱۹۸۲) بود. به منظور تجزیه و تحلیل داده‌ها از رویکرد سیستماتیک استراوس و کرین استفاده شد. در ادامه جهت تدوین بسته، بر مبنای مرور پیشینه مطالعات، بسته غنی‌سازی شامل مفاهیم و تکنیک‌های مختلف تدوین شد. به منظور بررسی روایی محتوایی بسته، ۵ نفر از متخصصان حوزه روان‌شناسی و مشاوره به‌صورت در دسترس انتخاب شدند.

یافته‌ها: یافته‌ها در بخش کیفی منجر به شناسایی حیطه‌های مراقبت‌گری زوجی، شرایط علی: تاریخچه زندگی و ازدواج آگاهانه، شرایط زمینه‌ای: بسترهای فردی و زوجی، شرایط مداخله‌گر: عوامل تسهیل‌کننده رفتاری و شناختی، راهبردهای تداوم‌بخش و ارتقاءبخش مراقبت، پیامدهای فردی برای مراقبت‌کننده و مراقبت‌گیرنده و پیامدهای زوجی شد. محتوای جلسات غنی‌سازی روابط زوجین در نه جلسه هفتگی به مدت ۹۰ دقیقه تنظیم شد. شاخص روایی محتوایی ۰/۸۵ و نسبت روایی محتوا ۱ به‌دست آمد.

نتیجه‌گیری: بسته غنی‌سازی روابط زوجین مبتنی بر مراقبت‌گری زوجی از روایی لازم برای کاربردهای آموزشی و پژوهشی برخوردار بوده و استفاده از آن برای زوجها توصیه می‌شود.

اطلاعات مقاله:

تاریخ دریافت: ۱۴۰۴/۰۲/۲۵

تاریخ پذیرش: ۱۴۰۴/۰۶/۲۹

شماره صفحات: ۱۴

از دستگاه خود برای اسکن و خواندن
مقاله به صورت آنلاین استفاده کنید:

DOI: 10.22054/jcps.2025.85740.3227

واژه‌های کلیدی:

بسته غنی‌سازی، روایی‌یابی، زوج،
مراقبت‌گری زوجی

استناد به این مقاله: فروزانفر، آزاده، فاتحی‌زاده، مریم، و فرحبخش، کیومرث. (۱۴۰۳). تدوین و روایی‌یابی بسته غنی‌سازی روابط زوجین مبتنی بر مراقبت‌گری زوجی.

مطالعات روان‌شناسی بالینی، ۱۵ (۵۷)، ۸۰-۶۷. <https://doi.org/10.22054/jcps.2025.85740.3227>

Clinical Psychology Studies is licensed under a Creative Commons Attribution-NonCommercial 4.0 International License.

*نویسنده مسئول: مریم فاتحی‌زاده

نشانی: گروه مشاوره، دانشکده روان‌شناسی و علوم تربیتی، دانشگاه اصفهان، اصفهان، ایران.

تلفن: ۰۹۱۳۱۰۰۴۹۲۵

پست الکترونیکی: m.fatehizade@edu.ui.ac.ir

روابط نزدیک حمایتی و با کیفیت بالا، پایه و اساس زندگی‌های طولانی‌تر و سالم‌تر، مملو از معنا و بهزیستی بیشتر هستند (پیتروموناکو و کالینز^۱، ۲۰۱۷). زوج‌ها در روابط زناشویی با کیفیت، شانس کمتری برای درگیر شدن در رفتارهای خطرناک برای سلامتی دارند، کمتر به بیماری مبتلا می‌شوند و بیشتر عمر می‌کنند (لارنس^۲ و همکاران، ۲۰۱۹). همچنین روابط زناشویی خوب نقش جدایی‌ناپذیری در حفظ بهزیستی فرزندان دارد (اندرسون^۳، ۲۰۱۴). با این وجود مشکلات رابطه‌ای و طلاق شایع است (کندی و راکلز^۴، ۲۰۱۴) و با مجموعه‌ای از اثرات منفی بر سلامت عاطفی و جسمی کودکان، جوانان و بزرگسالان همراه است (باکوم^۵ و همکاران، ۲۰۱۵). کسانی که از ازدواج خود راضی نیستند، از مشکلات پزشکی بیشتری رنج می‌برند و امید به زندگی آن‌ها کمتر از مجردها، افراد مطلقه یا بیوه است (لارنس و همکاران، ۲۰۱۹). بنابراین بررسی عوامل مؤثر بر کیفیت روابط بسیار مهم است.

در این راستا نظریه دلبستگی^۶ (بالبی^۷، ۱۹۸۲) چارچوب جامعی برای درک پویایی رابطه ارائه می‌دهد (میکولینسر و شاور^۸، ۲۰۱۶). از این دیدگاه نظری، عشق حالتی پویا است که شامل نیازها و ظرفیت‌های همسران برای دلبستگی، مراقبت‌گری^۹ و سیستم جنسی است. هر یک از این سیستم‌های رفتاری عملکردهای تکاملی خاص خود را دارند و اگرچه به طرق مختلف بر یکدیگر تأثیر می‌گذارند، متمایز هستند (کاستلانو^{۱۰} و همکاران، ۲۰۱۸). سیستم دلبستگی زمانی فعال می‌شود که افراد احساس خطر یا تهدید کنند (میکولینسر و شاور، ۲۰۱۹) و افراد را تشویق می‌کند که به دنبال نزدیکی به دیگران محافظ (چهره‌های دلبستگی^{۱۱}) باشند (بالبی، ۱۹۸۲). سیستم مراقبت‌گری مکمل رفتارهای دلبستگی همسر در مواقع ضروری است (شاور و همکاران، ۲۰۱۹) و زمانی فعال می‌شود که افراد شاهد پریشانی در شریک زندگی خود باشند (میکولینسر و شاور، ۲۰۱۹). هدف سیستم مراقبت‌گری کاهش درد و رنج دیگران، محافظت از آن‌ها از آسیب و تقویت رشد و پیشرفت سالم آن‌ها است (فینی و وودهاوس^{۱۲}، ۲۰۱۶). سیستم جنسی برای پیشبرد انتقال میراث ژنتیکی از طریق برقراری رابطه جنسی با شریک زندگی است (کاستلانو و همکاران، ۲۰۱۸). عملکرد مناسب این سه سیستم نزدیکی فیزیکی و عاطفی، احساس عشق و قدردانی نسبت به شریک زندگی و همچنین دوست داشته شدن و احترام به همسر را افزایش می‌دهد و برای ایجاد و حفظ روابط عاشقانه صمیمی، رضایت‌بخش و طولانی‌مدت بسیار مهم است (میکولینسر و شاور، ۲۰۱۹). با این حال، بیشتر تحقیقات، بر دلبستگی و سیستم جنسی متمرکز بوده است و نقش مراقبت‌گری در بهزیستی زوجین کمتر مورد توجه قرار گرفته است.

بررسی‌ها حاکی از این است که پژوهش‌های انجام شده در زمینه مراقبت‌گری عمدتاً به‌صورت کمی بوده و مطالعات انجام گرفته در ایران محدود و اندک بوده است. بسیاری از پژوهش‌های خارجی انجام شده به بررسی رابطه بین ابعاد مراقبت‌گری زوجی و سبک‌های دلبستگی و پیامدهای مراقبت‌گری زوجی پرداخته است و در مورد عوامل تسهیل‌کننده و بازدارنده درون‌فردی، بین‌فردی و موقعیتی که بر مراقبت‌گری همسران تأثیر می‌گذارد و اینکه چه تفاوت‌هایی بین افراد، روابط یا زمینه‌ها به مجموعه متفاوتی از پاسخ‌های مراقبتی یا عدم مراقبت‌گری منجر می‌شود، بسیار کمتر شناخته شده است.

از طرفی روند رو به افزایش ناسازگاری زناشویی و طلاق و هزینه‌های شخصی، اجتماعی و اقتصادی انحلال خانواده، لزوم انجام اقدام‌های پیشگیرانه و مؤثر جهت افزایش کیفیت زندگی زوجین را مشخص می‌کند. کمتر از یک سوم زوج‌های پریشان به دنبال درمان مشترک هستند (سیسیلا^{۱۳} و همکاران، ۲۰۱۴) و برخی موانع زوج‌ها را از مراجعه به متخصص منصرف می‌کند (مک‌آلیستر^{۱۴} و همکاران، ۲۰۱۲). بر این اساس، در طول ۴۰ سال گذشته نیاز به برنامه‌های مؤثر و به‌روز آموزش روابط زوجین افزایش یافته است (مارکمن^{۱۵} و همکاران، ۲۰۲۲). برنامه‌های غنی‌سازی روابط زوجین جایگزین ارزان‌تر زوج‌درمانی در مراحل اولیه پریشانی رابطه هستند (برادفورد^{۱۶} و همکاران، ۲۰۱۵). با تأمل بر مدل‌ها و نظریه‌های موجود در زمینه مراقبت در روابط زوجین از جمله برنامه مراقبت زوجین^{۱۷}، زوج‌درمانی شناختی رفتاری و زوج‌درمانی هیجان‌مدار، به نظر می‌رسد که در هیچ یک از آن‌ها به مراقبت‌گری زوجی به‌عنوان یک مدل یا متغیر محوری اشاره نشده است. بنابراین علیرغم

1. Pietromonaco & Collins

2. Lawrence

3. Anderson

4. Kennedy & Ruggles

5. Baucom

6. attachment

7. Bowlby

8. Mikulincer & Shaver

9. caregiving

10. Castellano

11. attachment figures

12. Feeney & Woodhouse

13. Cicila

14. McAllister

15. Markman

16. Bradford

17. Couple Care Program

پژوهش‌های انجام شده در زمینه مراقبت‌گری، وجود پژوهشی کیفی در مورد مراقبت‌گری زوجی و تدوین بسته مبتنی بر آن، بر اساس تجربه‌های زوج‌های ایرانی و با توجه به فرهنگ ایرانی خالی است و ضرورت دارد پژوهشگران با در نظر گرفتن تجربیات ادراکی زوجین ایرانی و ساختارهای فرهنگی، تدوین بسته غنی‌سازی روابط زوجین مبتنی بر مراقبت‌گری زوجی را ممکن سازند.

تدوین بسته غنی‌سازی روابط زوجین مبتنی بر مراقبت‌گری زوجی، از چند جهت حائز اهمیت است. با استناد به پژوهش‌های پیشین، مراقبت و حمایت عامل مؤثر مدیریت تعارض (لافونتاین^۱ و همکاران، ۲۰۰۹)، ازدواج موفق (صاحبدل و همکاران، ۱۳۹۴)، تعهد زناشویی (قرلسفلو و همکاران، ۱۳۹۵)، ارتباط زناشویی کارآمد (پیرساقی و همکاران، ۱۳۹۶)، رضایت جنسی (رضایور فریدیان و همکاران، ۱۳۹۸)، خشنودی زناشویی (یحیایی‌راد و همکاران، ۱۳۹۹)، تقویت «ما بودن»^۲ (رحمتی و همکاران، ۱۳۹۹)، بهزیستی روان‌شناختی (نابلوک^۳ و همکاران، ۲۰۲۰)، زندگی زناشویی توأم با کیفیت و رضایت (کیانی و همکاران، ۱۴۰۰)، صمیمیت زناشویی (ریحانی و همکاران، ۱۴۰۱) و رضایت زناشویی (مطهری‌نصب و همکاران، ۱۴۰۲) و از جمله راهبردهای استحکام‌بخشی روابط (یحیایی‌راد و همکاران، ۱۳۹۹) و رضایت از ازدواج (خدادادی سنگده و همکاران، ۱۳۹۹) است. همچنین فقدان رفتارهای مراقبتی از جمله مهم‌ترین عوامل مؤثر بر فرسودگی زناشویی^۴ (اسماعیلی‌فر و همکاران، ۱۳۹۸) و بی‌رمقی زناشویی^۵ (فرجی و همکاران، ۱۳۹۸) است که این امر ضرورت انجام پژوهشی جامع در این زمینه را روشن می‌سازد. بیشتر پژوهش‌های انجام شده در زمینه مراقبت‌گری زوجی فقط بر روی زنان یا مردان انجام شده و بیشتر بر دریافت‌کننده مراقبت متمرکز بوده و مراقبت‌گر کمتر مورد توجه قرار گرفته است. گزارش فرد از اینکه چطور همسرش پاسخگوی نیازهای مراقبتی او است، ممکن است به اندازه گزارش همسر او از رفتارهای مراقبتی خود دقیق نباشد. یکی از نقاط قوت مطالعه حاضر، رویکرد زوجی آن (گردآوری اطلاعات از هر دو همسر) و بررسی مراقبت‌گری زوجی در رابطه متقابل بین زن و شوهر است که دیدگاه منحصر به فردی را به ارمغان می‌آورد.

از سوی دیگر فرهنگ یکی از عوامل تأثیرگذار در تعریف مفاهیم درون‌فردی و بین‌فردی است (فاتحی‌زاده و همکاران، ۱۴۰۱) و بر فرایندها و پیامدهای روابط زناشویی تأثیر می‌گذارد (صاحبدل و همکاران، ۱۳۹۴) و در بافت‌های فرهنگی مختلف افراد اولویت‌ها، نیازها و انتظاراتی متفاوتی نسبت به ازدواج دارند که نحوه تحقق آن‌ها بر کیفیت رابطه زناشویی آن‌ها به شدت تأثیرگذار است (پیفر^۶ و همکاران، ۲۰۱۳)؛ لذا لازم است در طراحی برنامه‌های آموزشی زوج‌ها تفاوت‌های فرهنگی در نظر گرفته شود. همچنین با توجه به فرهنگ روشی که انسان‌ها از دیگران حمایت می‌کنند و به دنبال حمایت دیگران هستند، متفاوت است (دیلیون^۷ و همکاران، ۲۰۱۵) و اجماع محققان در مورد مراقبت و فرهنگ نشان می‌دهد که تجربه مراقبت در بین گروه‌های فرهنگی/ قومی به‌طور قابل توجهی متفاوت است (فار^۸ و همکاران، ۲۰۱۴)، با این وجود تلاش‌های اندکی برای درک مراقبت‌گری در زوجین ایرانی صورت گرفته است. بنابراین انجام پژوهش کیفی در مورد مراقبت‌گری زوجی و تدوین بسته غنی‌سازی روابط زوجین مبتنی بر آن، می‌تواند خلأهای آموزشی و پژوهشی را در این حوزه مرتفع سازد و منجر به شناخت و درک واقعی تجربه‌ها و عوامل مؤثر بر مراقبت‌گری زوجی شود. لذا هدف پژوهش حاضر، تدوین و روایی‌یابی بسته غنی‌سازی روابط زوجین مبتنی بر مراقبت‌گری زوجی بود.

روش‌شناسی پژوهش

طرح پژوهش حاضر ترکیبی از نوع اکتشافی و دارای دو مرحله کیفی و کمی است. در ابتدا از روش کیفی از نوع داده‌بنیاد برای فهم و تحلیل تجربیات زوج‌ها در مورد «مراقبت‌گری زوجی» استفاده شد. جمعیت مورد مطالعه پژوهش کلیه زوجین دارای رضایت و مراقبت‌گری زوجی ساکن شهر الیگودرز در سال ۱۴۰۱ بودند که ملاک‌های ورود به پژوهش را داشتند که شامل مدت ازدواج حداقل دو سال، قرار گرفتن در دامنه سنی بین ۳۰ تا ۵۰ سال، عدم سابقه درخواست یا اقدام به متارکه، تحت نظر روان‌پزشک نبودن و عدم استفاده از داروی مرتبط با روان‌پزشکی و کسب نمره یک انحراف معیار بالاتر از میانگین در پرسشنامه مراقبت‌گری و مقیاس رضایت زناشویی و ملاک‌های خروج شامل عدم توانایی پاسخگویی به سؤالات ابتدایی مصاحبه و عدم تمایل به ادامه مصاحبه بود. نمونه با استفاده از روش نمونه‌گیری هدفمند انتخاب شد. از آنجا که به اشباع رسیدن اطلاعات ملاک حجم نمونه بود، تعداد زوج‌ها در مطالعه حاضر پس از رسیدن به اشباع نظری به ۱۰ زوج رسید. ابزارهای مورد استفاده در پژوهش عبارت بودند از:

۱- مصاحبه نیمه ساختار یافته: پس از مطالعه ادبیات پژوهش، سؤالات مصاحبه نیمه ساختار یافته در زمینه مراقبت‌گری زوجی تدوین شد و به منظور بررسی صحت، مورد تأیید اساتید راهنما و مشاور قرار گرفت. مصاحبه‌ها با سؤال کلی و باز آغاز می‌شد: «مراقبت‌گری زوجی از

1. Lafontaine

2. Weness

3. Knobloch

4. marital burnout

5. couple disaffection

6. Pfeifer

7. Dillion

8. Pharr

دید شما چه معنا و ویژگی‌هایی دارد؟» و سپس برای دستیابی به اطلاعات غنی‌تر و دقیق‌تر از سؤال‌های جانبی و جزئی‌تر دیگری استفاده شد. مدت زمان مصاحبه‌ها به‌طور متوسط بین ۴۵ تا ۶۰ دقیقه بود و بیشترین مدت زمان مصاحبه ۱۲۰ دقیقه بود.

۲- پرسشنامه مراقبت‌گری^۱: پرسشنامه مراقبت‌گری کانس و شاور^۲ (۱۹۹۴) چهار بعد (نزدیکی، حساسیت، کنترل و وسواس) مراقبت‌گری را با استفاده از ۳۲ عبارت درجه‌بندی شده در مقیاس ۶ درجه‌ای لیکرت مورد ارزیابی قرار می‌دهد (پلوکوئین^۳ و همکاران، ۲۰۱۳). کانس و شاور (۱۹۹۴) پایایی خرده مقیاس‌های این پرسشنامه را به روش آلفای کرونباخ بین ۰/۸۰ تا ۰/۸۷ گزارش کرده‌اند. همچنین ضرایب پایایی به روش بازآزمایی برای این چهار خرده مقیاس بعد از یک ماه بین ۰/۷۷ تا ۰/۸۸ بود. آن‌ها روایی همگرای این پرسشنامه را از طریق بررسی همبستگی آن با پرسشنامه سبک‌های دلبستگی از ۰/۳۱ تا ۰/۸۷ گزارش کردند که تمامی ضرایب در سطح ۰/۰۵ معنادار بودند. در پژوهش پلوکوئین و همکاران (۲۰۱۴) ضرایب آلفای کرونباخ برای ابعاد نزدیکی، حساسیت، کنترل و وسواسی مراقبت‌گری بین ۰/۶۶ تا ۰/۸۸ به دست آمد. در پژوهش فلاخزاده و همکاران (۱۳۹۷) آلفای کرونباخ برای ابعاد پرسشنامه بین ۰/۷۰ تا ۰/۹۳ دست آمد.

۳- مقیاس رضایت زناشویی انریچ^۴: این مقیاس توسط اولسون و فیور^۵ (۱۹۸۲) طراحی شده است که فرم کوتاه آن شامل ۴۷ عبارت و از ۱۲ خرده مقیاس تشکیل شده است. نمره‌گذاری عبارت‌ها از نوع مقیاس لیکرت است که پاسخ عبارت‌ها در یک طیف پنج گزینه‌ای (کاملاً موافقم=۵، موافقم=۴، نه موافقم نه مخالف=۳، مخالف=۲، کاملاً موافقم=۱) نمره‌گذاری می‌شود. کمترین و بیشترین نمره آزمودنی در این مقیاس به ترتیب ۴۷ و ۲۳۵ می‌باشد. نقطه برش در این پرسشنامه نمره ۱۱۷/۵ می‌باشد. ضریب آلفای پرسشنامه در گزارش اولسون و فیور (۱۹۸۲)، ۰/۹۲ گزارش شد. در پژوهش صابونچی و همکاران (۱۳۹۹) نیز ضریب آلفای کرونباخ برای پایایی پرسشنامه ۰/۸۳ به دست آمد. ریکونن^۶ و همکاران (۲۰۱۹) همسانی درونی پرسشنامه با ضریب آلفای کرونباخ برای کل سؤالات ۰/۸۵ به دست آوردند.

نشیوه تحلیل داده‌ها: پس از انجام هر مصاحبه فایل ضبط شده مصاحبه کلمه به کلمه و به دقت پیاده‌سازی شد و از مصاحبه‌ها فایل نوشتاری تهیه شد و با اطلاعات ضبط شده مجدداً تطبیق داده شد. بعد از تهیه فایل نوشتاری هر مصاحبه، بلافاصله کدگذاری آن در سه مرحله کدگذاری باز، محوری و انتخابی انجام شد و با استفاده از روش تحلیل مقایسه مداوم استراوس و کربین^۷ (۲۰۱۴) تجزیه و تحلیل شد. برای تسهیل در کدگذاری و تحلیل داده‌ها از نرم‌افزار MAXQDA (۲۰۲۰) استفاده شد. تا به اشیاع رسیدن داده‌ها و دسته‌بندی اطلاعاتی مصاحبه‌ها چندین بار تجزیه و تحلیل شد. هر چه بر تعداد مصاحبه‌ها افزوده می‌شد، بر تعداد کدهای استخراج شده تکراری افزوده شد و از تعداد کدهای جدید کاسته شد. به عبارت دیگر داده‌های مصاحبه به اشیاع نظری رسید که ملاکی برای اتمام نمونه‌گیری بود.

جهت تضمین قابلیت اطمینان و کفایت داده‌ها (معادل اعتبار و روایی در تحقیقات کمی)، از چهار ملاک باورپذیری، اطمینان‌پذیری، تأییدپذیری و سندیت روش گوبا و لینکلن^۸ (۱۹۸۶) استفاده شد. برای افزایش باورپذیری با شرکت‌کنندگان برای توصیف تجربیات خود تعامل طولانی مدتی برقرار شد و زمان کافی برای مصاحبه در نظر گرفته شد و در هنگام کدگذاری اگر سؤال یا ابهامی به وجود می‌آمد جهت روشن شدن موضوع با شرکت‌کنندگان تماس برقرار می‌شد تا به توضیح بیشتر در مورد پاسخ خود بپردازند. همچنین متن مصاحبه‌ها برای بررسی دقیق‌تر کدگذاری، مفهوم‌سازی و استخراج مقولات به چند متخصص حوزه خانواده و ازدواج ارائه شد. برای دستیابی به اطمینان‌پذیری یافته‌ها، از شرکت‌کنندگان در پژوهش خواسته شد تا یافته‌های مطالعه را ارزیابی و نظر خود را در مورد نتایج به دست آمده بیان کنند. برای دستیابی به تأییدپذیری یافته‌ها، اساتید راهنما و مشاور در نگارش سؤالات، اجرا کردن و تحلیل مصاحبه‌ها نظارت داشتند. برای دستیابی به سندیت یافته‌ها، در گزارش یافته‌ها نقل‌قول‌های مستقیم شرکت‌کنندگان قرار داده شد.

در مرحله بعدی پژوهش، پس از مرور پیشینه مطالعات، بسته غنی‌سازی روابط زوجین مبتنی بر مراقبت‌گری زوجی بر اساس مقوله‌ها و رویکردها و تکنیک‌های مختلف تدوین شد. در ادامه در بخش کمی، برای بررسی روایی بسته از شاخص روایی محتوایی (CVR^۹) و شاخص نسبت روایی محتوایی (CVI^{۱۰}) استفاده شد. بدین منظور بسته غنی‌سازی تدوین شده برای روایی‌یابی در اختیار پنج نفر از متخصصان حوزه زوج و خانواده قرار گرفت. ملاک متخصص بودن میزان تحصیلات حداقل دکترا یا دانشجوی دکترا در رشته‌های روان‌شناسی و مشاوره و داشتن حداقل ۱۰ سال سابقه کار در حوزه زوج و خانواده بود. پژوهش حاضر با دریافت کد اخلاق با شناسه IR.U.I.REC.1401.094 از دانشگاه اصفهان برای انجام رساله دکتری رشته مشاوره به انجام رسیده است.

1. Caregiving Questioner (CQ)

2. Kuncé & Shaver

3. Pélouin

4. ENRICH Marital Satisfaction Scale (EMI)

5. Fawers & Elson

6. Riikonen

7. Strauss & Corbin

8. Guba & Lincoln

9. Content Validity Ratio

10. Content Validity Index

یافته‌ها

میانگین سنی شرکت کنندگان ۳۶/۶۵ سال، ۲ نفر (۱۰ درصد) دارای تحصیلات دیپلم، ۲ نفر (۱۰ درصد) کاردانی، ۱۰ نفر (۵۰ درصد) کارشناسی، ۳ نفر (۱۵ درصد) کارشناسی ارشد، ۱ نفر (۵ درصد) دانشجوی دکتری و ۲ نفر (۱۰ درصد) دکترای تخصصی بودند. تحلیل داده‌ها در بخش کیفی منجر به شناسایی ۱۵۲ کد باز و ۱۹ کد محوری در قالب حیطه‌های مراقبت‌گری زوجی: مراقبت‌گری هیجانی، مهرورزانه، مراقبت‌گری ارتباطی، جنسی، تحصیلی-شغلی، همیارانه، مالی و در روابط بین‌فردی؛ شرایط علی: تاریخچه زندگی و ازدواج آگاهانه؛ شرایط زمینه‌ای: بسترهای فردی و زوجی؛ شرایط مداخله‌گر: عوامل تسهیل‌کننده رفتاری و شناختی؛ راهبردهای تداوم‌بخش و ارتقاءبخش مراقبت؛ و پیامدهای فردی برای مراقبت‌کننده و مراقبت‌گیرنده و پیامدهای زوجی گردید و مقوله مرکزی با عنوان «مراقبت‌گری زوجی همه جانبه» انتخاب شد.

جدول ۱. کدهای باز، محوری و انتخابی مستخرج از داده‌ها

انتخابی	محوری	باز
حیطه‌های مراقبت‌گری زوجی	مراقبت‌گری هیجانی	حفظ آرامش همسر/ ترمیم آرامش همسر/ تسکین ناراحتی همسر/ همدلی/ همدردی/ پیگیری حال همسر/ کمک به کنترل هیجان همسر/ کنترل هیجان/ سهیم شدن در هیجان/ اعتباربخشی به هیجان/ ایجاد فضا برای ابراز هیجان/ مطرح نکردن مسائل استرس‌آور/ اطمینان دادن
	مراقبت‌گری ارتباطی	ارتباط خوب کلامی/ صحبت با همسر/ خوب گوش کردن/ پاسخگویی/ نظرخواهی/ تحسین کردن/ خوش‌رویی/ شوخ‌طبعی/ درک همسر/ درک متقابل/ درک موقعیت/ درک شرایط/ گفت و گو محوری/ قهر گریزی
	مراقبت‌گری مهرورزانه	رابطه احساسی و عاطفی با همسر/ ابراز احساسات لمسی/ ابراز احساسات کلامی/ ابراز احساسات عملی/ اختصاص زمان دونفره بدون فرزند/ پر کردن بانک عاطفی/ خوشحال کردن همسر/ توجه به همسر/ توجه به خواسته همسر/ توجه به نیاز همسر/ توجه به علایق همسر/ توجه به مناسبت‌ها
	مراقبت‌گری روابط بین‌فردی	همراه بودن با همسر/ آزادی در میزان رابطه/ تعادل در رابطه با خانواده‌های مبدأ/ رابطه خوب با خانواده همسر/ مهرورزی به خانواده همسر/ گذشت در اختلافات/ کمک به رفع سوءتفاهم‌ها/ حمایت از همسر در شروع رابطه/ توافق در مورد روابط/ جلوگیری از بی-احترامی به همسر/ توجه به همسر در جمع/ مرز گذاری
	مراقبت‌گری مالی	درک شرایط مالی/ نقش‌های مکمل مالی/ جیب مشترک مالی/ مدیریت مالی/ تأمین امنیت مالی خانواده/ انجام خواسته مالی همسر/ شفافیت مالی/ تفاهم مالی/ آزادی مالی
	مراقبت‌گری تحصیلی-شغلی	کمک به رفع خستگی همسر/ همکاری در زمینه آموزش‌های شغلی/ فراهم کردن شرایط کار همسر/ درک شرایط شغلی همسر/ آزادی تصمیم‌گیری شغلی/ حمایت تحصیلی/ تشویق/ دلگرمی/ انگیزه بخشی/ حمایت از ایده‌های همسر/ کمک به رشد و پیشرفت همسر
	مراقبت‌گری جنسی	در نظر گرفتن رضایت دوطرفه/ عدم درخواست آزاردهنده/ انجام خواسته‌های سالم همسر/ تفاهم در زمینه پیشگیری از بارداری/ پیش‌نوازی/ رابطه جنسی رضایت‌بخش/ در نظر گرفتن تمایل دو طرف برای رابطه/ مراقبت از زمان با هم بودن
	مراقبت‌گری همیارانه	همراهی/ همیاری/ همکاری/ همفکری/ حل مسئله/ مراقبت در زمان بیماری
	تاریخچه زندگی	الگوپذیری از ویژگی‌های مثبت والدین/ الگوپذیری معکوس از ویژگی‌های منفی والدین/ الگوپذیری از اطرافیان/ تجارب تربیتی/ شرایط زندگی خانواده مبدا/ مسئولیت‌پذیری در دوران کودکی
	ازدواج آگاهانه	انتخاب صحیح/ همسانی زوجین/ همسویی هدف ازدواج/ آشنایی اصولی/ شناخت پیش از ازدواج/ بیان انتظارات
شرایط زمینه‌ای	بسترهای فردی	ویژگی‌های شخصیتی (دلبستگی ایمن، مسئولیت‌پذیری، انعطاف‌پذیری، انتقادپذیری، مهربانی، تاب‌آوری،...) / ارزش‌های اخلاقی (دگرخواهی، قدرشناسی، صداقت،...) / باورهای دینی
	بسترهای زوجی	علاقه به همسر/ رضایت از همسر/ صمیمیت/ اعتماد و احترام/ تعهد/ درک همسر/ پذیرش نامشروط همسر/ ارزشمندشماری همسر/ اولویت قرار دادن همسر و رابطه/ شفافیت در ارتباط
شرایط مداخله‌گر	تسهیل‌کننده رفتاری	اولویت دادن به خانواده نسبت به کار/ تعادل کار و زندگی/ مدیریت زمان/ مراقبت‌گری تسهیل‌کننده رفتاری
	تسهیل‌کننده شناختی	کسب تجربه/ افزایش شناخت همسر/ درک نیازها و ترجیحات همسر/ درک اشتباه بودن رفتار/ یادگیری از تجربه اطرافیان/ کسب موفقیت/ رضایت درونی

تدوین و روایی‌یابی	تقابل مثبت مراقبت‌گری / مراقبت‌جویی / مراقبت‌پذیری / ابرازگری هیجانی / جبران کم	تداوم بخش مراقبت
	مراقبتی / تغییر روش مراقبت / تلاش برای مراقبت / تعامل زوجی / ارائه بازخورد	مراقبت
تدوین و روایی‌یابی	استفاده از کارگاه‌های آموزشی و مهارتی / استفاده از خدمات مشاوره و روان‌درمانی / مطالعه / خودکاو / خودسازی	ارتقاء بخش مراقبت
	بهبود وضعیت خلقی / دریافت بازخورد مثبت / احساس رضایت / احساس کفایت و شایستگی	فردی مراقبت-کننده
تدوین و روایی‌یابی	بهبود وضعیت خلقی / احساس امنیت، آرامش و آسایش / احساس خودارزشمندی / احساس رضایت / هدفمندی / پیشرفت / بالندگی فردی	فردی مراقبت‌گیرنده
	غنی‌سازی رابطه / استحکام پیوند زوجی / افزایش علاقه به همسر / افزایش رضایتمندی زوجی / صمیمیت‌افزایی / ارضای نیازها در رابطه / منابع‌بخشی به رابطه	زوجی

به‌منظور تدوین بسته غنی‌سازی، پس از شناسایی مقوله‌های مراقبت‌گری زوجی در بخش کیفی، پیشینه نظری و پژوهشی بررسی و مطالعه شد. سپس با توجه به مقوله‌های مراقبت‌گری زوجی، اهداف آموزشی تعیین شد و پس از تدوین اهداف آموزشی برای مقوله‌های شناسایی شده، جهت انطباق مفاهیم این بسته غنی‌سازی با رویکردهای مختلف اقدام شد و بر اساس مرور پیشینه نظری و پژوهشی، تکنیک‌هایی که با مقوله‌های کشف شده همپوشی مطلوبی داشتند، پس از چند مرحله ارزیابی در تدوین بسته غنی‌سازی روابط زوجین مبتنی بر مراقبت‌گری زوجی مورد استفاده قرار گرفتند.

جدول ۲. انطباق مفاهیم و تکنیک‌های مورد استفاده در بسته غنی‌سازی روابط زوجین مبتنی بر مراقبت‌گری زوجی

عوامل مراقبت‌گری	هدف آموزش	تکنیک‌ها یا راهبردها	رویکردها
ارتباطی	مهارت‌های ارتباطی، مهارت‌های دریافت و انتقال پیام و گوش دادن و همدلی، برقراری ارتباط مؤثر با یکدیگر	آموزش مهارت‌های ارتباطی (بیانگری، گوش دادن فعال، درک همدلانه)	درمان شناختی رفتاری (باهنر و همکاران، ۱۴۰۳)
مهرورزانه	صمیمیت زناشویی، غنی‌سازی روابط، رفتار بیانگر مثبت بین زوجین، تقویت عواطف مثبت و مهار و تعدیل عواطف منفی بین همسران	آموزش رفتارهای مثبت بیانگر و ابرازی	غنی‌سازی روابط مبتنی بر رفتار درمانی شناختی (محمدی و همکاران، ۱۴۰۲)
هیجانی	تنظیم هیجان، بهزیستی هیجانی، ابرازگری هیجانی	شناسایی هیجان‌های اولیه، ثانویه و ابرازی از طریق کار بر روی نشانه‌های خرد، بحث کارکرد هیجان، آموزش شناسایی و ابرازگری هیجان‌ها، آموزش ذهن‌آگاهی، آموزش خود-آرامش بخشی	آموزش مهارت‌های زندگی مبتنی بر تنظیم هیجان (میرزایی و حسنی، ۱۳۹۴)
روابط بین‌فردی	مدیریت روابط بین‌فردی، مرزسازی در روابط بین‌فردی، شناسایی و مدیریت انتظارات از خانواده همسر	بررسی میزان تمایز یافتگی زوجین از خانواده اصلی و آگاهی بخشی درباره آن آموزش مرزسازی در رابطه زوجی و خانواده	مفاهیم خانواده درمانی سیستمی (سبزواری و همکاران، ۱۴۰۱)
جنسی	آگاهی جنسی، بهبود رابطه جنسی	ارائه اطلاعات در جهت افزایش آگاهی جنسی، آموزش آرمیدگی، آموزش خیال‌پردازی جنسی، آموزش مهارت توجه و تمرکز و آگاهی از علائم حسی، آموزش برقراری صمیمیت جنسی	آموزش فنون غنی‌سازی رابطه جنسی (بهمنی و همکاران، ۱۳۹۶)
تحصیلی-شغلی	بررسی منابع فردی، زوجی و محیطی و آگاهی زوجین از منابع موجود، تسهیل مهارت‌های برقراری ارتباط و حل مسئله زوجین برای استفاده از منابع	ارزیابی واقع‌بینانه مطالبات و افزایش آگاهی همسران از مطالبات تحصیلی و شغلی و استفاده از راهبردهای سازگاری مؤثر	زوج‌درمانی شناختی رفتاری (اپستین و باکوم، ۲۰۰۲؛ ترجمه جمشیدنژاد، ۱۴۰۱)

مالی	مدیریت منابع و نیازهای مالی و هماهنگی زوجین در امور مالی، ارزیابی واقع‌بینانه مطالبات مالی و استفاده از راهبردهای سازگاری مؤثر	ارزیابی واقع‌بینانه مطالبات مالی و استفاده از راهبردهای سازگاری مؤثر (بودجه و طرح‌های مالی)	غنی‌سازی روابط زوجین به شیوه اولسون (نظری و همکاران، ۱۳۹۸)
همیارانه	رفتارهای مثبت ابزاری و بیانگر، حل مسئله	آموزش رفتارهای مثبت ابزاری و بیانگر آموزش مهارت حل مسئله	زوج‌درمانی شناختی رفتاری (اپستین و باکوم، ۲۰۰۲؛ ترجمه جمشیدنژاد، ۱۴۰۱) مهارت‌های زناشویی (مک کی، ۲۰۰۶؛ ترجمه رحیمی، ۱۳۹۷)
تسهیل مراقبت‌گری	اولویت دادن به خانواده نسبت به کار، تعادل کار و زندگی، مدیریت زمان، مراقبت‌گری زوجی	آموزش مدیریت زمان آموزش رفتار بیانگر و ابزاری متمرکز بر خود (مراقبت‌گری زوجی) ارزیابی واقع‌بینانه مطالبات و افزایش آگاهی همسران از مطالبات و استفاده از راهبردهای سازگاری مؤثر کمک به زوجین برای استفاده از راهبردهای مناسب برای مطالبات مشخص و متداول	آموزش مهارت‌های مدیریت زمان (باهنر و همکاران، ۱۴۰۳) زوج‌درمانی شناختی رفتاری (اپستین و باکوم، ۲۰۰۲؛ ترجمه جمشیدنژاد، ۱۴۰۱)
ارتقای مراقبت‌گری	تقویت مثبت، افزایش تبادلات مراقبتی و تقویت آن، شفاف کردن و بیان کردن انتظارات زوجین از مراقبت‌گری زوجی، بررسی واقع‌بینانه انتظارات، توافق متقابل بر سر مراقبت‌گری‌ها	تقویت مثبت، افزایش تبادلات مراقبتی و تقویت آن شفاف کردن و بیان کردن انتظارات زوجین از مراقبت‌گری زوجی، بررسی واقع‌بینانه انتظارات، توافق متقابل بر سر مراقبت‌گری‌ها	مهارت‌های زناشویی (مک کی، ۲۰۰۶؛ ترجمه رحیمی، ۱۳۹۷)

بر اساس مقوله‌های به‌دست آمده، محتوای جلسات غنی‌سازی روابط زوجین مبتنی بر مراقبت‌گری زوجی برای زوج‌ها در نه جلسه هفتگی به مدت ۹۰ دقیقه تدوین شد. اهداف و محتوای جلسات در جدول ۳ ارائه شده است.

جدول ۳. ساختار جلسات بسته غنی‌سازی روابط زوجین مبتنی بر مراقبت‌گری زوجی

جلسه	اهداف	محتوای جلسه
اول	ایجاد رابطه مطلوب میان اعضاء (زوجین)، آشنایی با مراقبت‌گری زوجی و معرفی مداخله	آشنایی و معارفه، توضیح اهداف آموزشی و قوانین جلسات، تعریف مراقبت‌گری زوجی، اهمیت و عوامل مؤثر بر آن، ارزیابی رفتارهای مراقبتی زوجین
دوم	تبیین نقش مراقبت‌جویی و پذیرش مراقبت‌گری و تبادلات مراقبت‌گری	آموزش انجام تبادلات مراقبتی مثبت، بیان انتظارات مراقبتی زوجین، توافق متقابل بر سر مراقبت‌گری‌ها
سوم	توانمندسازی زوجین برای مراقبت‌گری ارتباطی	ارزیابی مراقبت‌گری ارتباطی در رابطه زوجین، آموزش مهارت‌های ارتباطی (بیانگری، گوش دادن فعال، درک همدلانه)
چهارم	توانمندسازی زوجین برای مراقبت‌گری مهرورزانه	ارزیابی و آموزش مراقبت‌گری مهرورزانه در رابطه زوجین، معرفی رفتارهای بیانگر و ابزاری مثبت (تمرکز بر همسر، تمرکز بر محیط)
پنجم	توانمندسازی زوجین برای مراقبت‌گری هیجانی و تنظیم هیجان	ارزیابی مراقبت‌گری هیجانی، آموزش شناسایی و ابرازگری هیجان‌ها، آموزش ذهن‌آگاهی و خود-آرامش بخشی
ششم	توانمندسازی زوجین برای مراقبت‌گری جنسی	ارزیابی مراقبت‌گری جنسی زوج‌ها، ارائه اطلاعات جهت افزایش آگاهی جنسی، آموزش خیال‌پردازی جنسی و آرمیدگی، آموزش مهارت توجه و تمرکز
هفتم	توانمندسازی زوجین جهت مدیریت و مراقبت‌گری در روابط بین‌فردی، توانمندسازی زوجین برای مراقبت‌گری مالی	ارزیابی مراقبت‌گری در روابط بین‌فردی و مراقبت‌گری مالی زوجین، آموزش جهت مرزسازی در رابطه زوجی، تبیین پیامدهای و عوامل شکل‌دهنده رابطه مطلوب با خانواده همسر، آموزش مدیریت صحیح امور مالی

هشتم	توانمندسازی زوجین برای مراقبت‌گری همیارانه و مراقبت‌گری تحصیلی-شغلی، آموزش مهارت حل مسئله، توانمندی زوجین برای ارزیابی و تغییر راهکارهای ناکارآمد و حل مسائل خود، آگاهی از منابع موجود و سازگاری با مطالبات مراقبت‌گری همسر
نهم	آشنایی با اهمیت اولویت دادن به بیان اهمیت اولویت دادن به خانواده نسبت به کار و ایجاد تعادل کار خانواده نسبت به کار و ایجاد تعادل کار و زندگی، آموزش مدیریت زمان و مراقبت‌گری زوجی، جمع‌بندی و زندگی نهایی، پرسش و پاسخ

در ادامه جهت بررسی روایی محتوایی بسته تدوین شده از متخصصان نظرسنجی شد. در این پژوهش پنج متخصص بسته تدوین شده را ارزیابی کردند که بر اساس جدول لاوشه حداقل مقدار شاخص نسبت روایی محتوایی قابل قبول برای پنج داور ۰/۹۹ و حداقل شاخص روایی محتوایی قابل قبول ۰/۸۰ درصد است. شاخص نسبت روایی محتوایی و شاخص روایی محتوایی برای بسته غنی‌سازی روابط زوجین مبتنی بر مراقبت‌گری زوجی به ترتیب ۱ و ۸۵ درصد به‌دست آمد.

بحث و نتیجه گیری

پژوهش حاضر با هدف تدوین و روایی‌یابی بسته غنی‌سازی روابط زوجین مبتنی بر مراقبت‌گری زوجی انجام شد. نتایج پژوهش نشان داد که بسته غنی‌سازی تدوین شده دارای روایی محتوایی قابل قبولی است و می‌توان آن را برای ارتقای کیفیت روابط زوجین اجرا کرد. در فرایند تدوین بسته، ۱۰ مؤلفه شامل مراقبت‌گری هیجانی، مهرورزانه، ارتباطی، جنسی، تحصیلی-شغلی، همیارانه، مالی و در روابط بین‌فردی، تسهیل و ارتقای مراقبت‌گری در قالب ساختار یک بسته غنی‌سازی روابط زوجین تبیین شد. بر اساس پژوهش‌های انجام شده نقش مراقبت‌گری هیجانی (نپ^۱ و همکاران، ۲۰۱۶)، مراقبت‌گری مهرورزانه (زانگ^۲ و همکاران، ۲۰۲۴)، مراقبت‌گری ارتباطی (پیرساقی و همکاران، ۱۳۹۶)، مراقبت‌گری جنسی (بیولیو^۳ و همکاران، ۲۰۲۲)، مراقبت‌گری تحصیلی-شغلی (الاریفی و باساحال^۴، ۲۰۲۳)، مراقبت‌گری همیارانه (ریحانی و همکاران، ۱۴۰۱)، مراقبت‌گری مالی (رحیمی و همکاران، ۱۳۹۹) و مراقبت‌گری در روابط بین‌فردی (مطهری‌نصب و همکاران، ۱۴۰۱) در صمیمیت و رضایت زناشویی نشان داده شده است؛ لذا آموزش مراقبت‌گری زوجی برای همسران بسیار حائز اهمیت است.

بسته غنی‌سازی روابط زوجین مبتنی بر مراقبت‌گری زوجی دارای ویژگی‌های تأثیرگذار و خاص است. این بسته دارای محتوا و تکنیک‌های مداخله‌ای جامع با محوریت مراقبت‌گری زوجی است که بر اساس اطلاعات دقیق و بکر حاصل از مصاحبه با زوجین ایرانی تدوین شده است. این بسته غنی‌سازی از بسته‌های غنی‌سازی دیگر به کار برده شده در پژوهش‌های قلی‌پور و همکاران (۱۴۰۱)، پاشایی و همکاران (۱۴۰۰)، آرمین و همکاران (۱۴۰۰)، افسری‌راد و همکاران (۱۳۹۹) و امینی و حیدری (۱۳۹۵) جامع‌تر است؛ چرا که این بسته بر اساس رویکردهای چندگانه و مداخلات رفتاری، هیجانی، سیستمی و نتایج اثربخش پژوهش‌های پیشین و با استفاده از نظرات متخصصان مشاوره طراحی شد. به این ترتیب که از رویکرد رفتاری برای آموزش مهارت‌های ارتباطی، آموزش مهرورزی و صمیمیت، آموزش بهبود رابطه جنسی و افزایش تبادل‌های رفتاری مثبت، از رویکرد هیجانی برای آموزش مهارت تنظیم هیجان و ایجاد روابط سازگاران و از رویکرد سیستمی برای اصلاح روابط بین‌فردی زوجین استفاده شد و موضوعات مهمی نظیر رابطه با خانواده همسر و مدیریت مالی مورد توجه قرار گرفته که می‌توان گفت از مشکلات شایع و مهم زوجین ایرانی و مسئله‌ای بین فرهنگی است.

کسب روایی محتوایی یکی از گام‌های مهم تهیه یک بسته غنی‌سازی استاندارد است. روایی بسته تدوین شده از نظر «مطابقت با اهداف، وضوح، قابلیت اجرا، رعایت اصل امساک‌گری، جامعیت با توجه به اهداف تعیین شده، پیروی از اصول اخلاقی، عینیت مفاهیم استفاده شده و...» از دیدگاه متخصصان مورد بررسی قرار گرفت که یافته‌های پژوهش نشان دهنده روایی مورد قبول این بسته است. پژوهش‌های مختلف نشان داده‌اند که بسته‌های غنی‌سازی زندگی زناشویی می‌توانند روایی مناسب و اثربخشی بالایی داشته باشند (ساتکین و همکاران، ۱۴۰۳؛ عطایی‌فر، ۱۴۰۱).

در مجموع، با توجه به ویژگی‌های این بسته و تأیید روایی محتوایی آن از دیدگاه متخصصان، می‌توان نتیجه گرفت که قابلیت استفاده در مقیاسی وسیع‌تر در حوزه کار با زوجین را دارد و تلاشی است برای جلوگیری از گسترش پیامدهای منفی تعارض‌ها و آشفتگی‌های زوجی و در چشم‌اندازی وسیع‌تر پیشگیری از طلاق. بنابراین توصیه می‌شود که مشاوران خانواده و زوج درمانگران برنامه‌های جامعی برای آگاهی‌رسانی زوجین در مورد مراقبت‌گری زوجی تدارک ببینند و از یافته‌های این پژوهش، در دوره‌های مهارت‌آموزی و کارورزی، برای آگاهی‌افزایی مشاوران و روان‌شناسان فعال در حوزه زوج و خانواده در این زمینه استفاده شود. نتایج مطالعه حاضر برای مشاوران خانواده و زوج درمانگران و مراکز و سازمان‌های دولتی و خصوصی متولی آموزش خانواده مانند سازمان بهزیستی، مراکز مشاوره و پژوهشگران سودمند است.

1. Knapp

2. Zhang

3. Beaulieu

4. Alarifi & Basahal

این پژوهش نیز مانند سایر پژوهش‌ها با محدودیت‌هایی روبه‌رو بود. با توجه به انجام پژوهش حاضر در مورد زوجین ساکن شهر الیگودرز و گوناگونی فرهنگی در ایران، تعمیم نتایج آن به زوجین فرهنگ‌های دیگر باید با احتیاط انجام شود. در این راستا پیشنهاد می‌شود که در زمینه‌های فرهنگی مختلف پژوهش‌های بیشتری انجام شود. همچنین جهت عمق بخشیدن به نتایج پژوهش و غنی‌تر شدن ادبیات پژوهشی پیشنهاد می‌شود هر یک از حیطه‌های مراقبت‌گری زوجی به عنوان موضوع پژوهش‌های آتی در نظر گرفته شود و مبتنی بر حیطه‌های مراقبت‌گری زوجی به‌دست آمده در این پژوهش، پرسشنامه طراحی و روایی‌یابی شود. انجام پژوهش‌هایی که اثربخشی بسته معرفی شده در پژوهش حاضر را بر روی کیفیت رابطه زوجین بررسی کنند نیز پیشنهاد می‌شود.

ملاحظات اخلاقی

تمامی شرکت‌کنندگان رضایت شفاهی خود را برای شرکت در پژوهش اعلام نمودند و در مورد محرمانگی اطلاعات به آن‌ها اطمینان داده شد. پژوهش حاضر با دریافت کد اخلاق با شناسه IR.UI.REC.1401.094 از دانشگاه اصفهان برای انجام رساله دکتری رشته مشاوره انجام شد.

حامی مالی

این پژوهش با حمایت مالی دانشگاه اصفهان انجام شده است.

تعارض منافع

هیچ‌گونه تعارضی در منافع بین نویسندگان وجود ندارد.

سپاسگزاری

نویسندگان از زوجین شرکت‌کننده قدردانی می‌کنند.

References

- آرمین، ذ.، فخری، م.، و حسن‌زاده، ر. (۱۴۰۰). اثربخشی آموزش غنی‌سازی روابط زوجین بر اساس مدل انریچ بر خوش‌بینی، دزدگی زناشویی و نگرش به خیانت در زوجین خیانت دیده. *مجله مطالعات ناتوانی*، ۵(۱۱)، ۷-۱.
- اسماعیلی‌فر، ن.، جاپروند، ح.، رسولی، م.، و حسینی، ج. (۱۳۹۸). شناسایی عوامل زمینه‌ساز فرسودگی زناشویی. *پژوهش‌نامه زنان*، ۱۰(۲۷)، ۵۱-۲۵.
- افسری‌راد، س.، عارفی، م.، و گلپور، م. (۱۳۹۹). اثربخشی برنامه غنی‌سازی ازدواج اولسون بر مسئولیت‌پذیری و همدلی در افراد داوطلب ازدواج. *مجله دانشکده پزشکی دانشگاه علوم پزشکی مشهد*، ۶۳(۵)، ۲۶۶۸-۲۶۵۸.
- امینی، م.، و حیدری، ج. (۱۳۹۵). بررسی اثربخشی آموزش غنی‌سازی روابط بر ارتقاء کیفیت زندگی و رضایت زناشویی دانشجویان متأهل. *مجله آموزش و سلامت جامعه*، ۳۱(۲)، ۳۱-۲۳.
- پاشایی، ز.، احمدی، س.، ا.، فاتحی‌زاده، م.، و خیاطان، ف. (۱۴۰۰). اثربخشی بسته تلفیقی مهارت‌های ارتباط صمیمانه و آموزش غنی‌سازی ازدواج بر آسیب‌های تعاملی بین‌فردی زوجین. *پژوهش‌نامه زنان*، ۱۲(۱۱) (پیاپی ۳۵)، ۱۹-۱.
- پیرساقی، ف.، زهراکار، ک.، کیامنش، ع.، محسن‌زاده، ف.، و حسینی، ج. (۱۳۹۶). شاخص‌های ارتباط زناشویی کارآمد: یک مطالعه کیفی. *مشاوره کاربردی*، ۷(۱)، ۲۶-۱.
- خدادادی‌سنگده، ج.، کلاتی، ا.، و گوهری‌پور، م. (۱۳۹۹). تدوین الگوی مفهومی رضایت از ازدواج در بستر خانواده سالم: مبتنی بر بافت فرهنگی. *فرهنگ مشاوره و روان‌درمانی*، ۱۱(۴۱)، ۶۰-۲۷.
- رحمتی، ب.، فرحبخش، ک.، معتمدی، ع.، و برجلی، ا. (۱۳۹۹). الگوی تحول «مایی» در زوج‌های موفق بر مبنای نظریه زمینه‌ای. *پژوهش‌های مشاوره*، ۱۹(۷۵)، ۲۸۹-۲۵۲.
- رحیمی، ر.، سلیمی‌بجستانی، ح.، فرحبخش، ک.، و عسگری، م. (۱۳۹۹). جستجوی کیفی در تجارب زیسته زوج‌های شاغل از رضایت و تعارضات زناشویی: زوج شاغل ماهر و غیرماهر. *مجله علوم روان‌شناختی*، ۱۹(۸۸)، ۳۹۱-۴۱۲.
- رضاپور فریدیان، ر.، فلاح‌زاده، ه.، سیدموسوی، پ.، و پناغی، ل. (۱۳۹۸). نقش میانجی ابعاد مراقبت‌گری در رابطه بین ابعاد دلبستگی و رضایتمندی جنسی زوجین. *فصلنامه خانواده‌پژوهی*، ۱۵(۵۷)، ۶۷-۴۵.
- ریحانی، ر.، سودانی، م.، فرهادی‌راد، ح.، و خجسته‌مهر، ر. (۱۴۰۱). شناسایی مؤلفه‌های صمیمیت زناشویی در ازدواج‌های پایدار: براساس نظریه داده‌بنیاد. *فصلنامه پژوهش‌های نوین روان‌شناختی*، ۱۷(۶۵)، ۱۲۸-۱۱۷.
- ساتکین، م.، مهری‌نژاد، س.، ا.، ستوده اصل، ن.، و اسدزاده، ح. (۱۴۰۳). تدوین بسته آموزشی غنی‌سازی زندگی زناشویی بر مبنای آموزه‌های اسلامی و بررسی اثربخشی آن بر سازگاری زناشویی زوجین. *سبک زندگی اسلامی با محوریت سلامت*، ۷(۴)، ۵۴-۳۹.
- صابونچی، ف.، دوکانه‌ای فرد، ف.، و بهبودی، م. (۱۳۹۹). الگوی ساختاری رضایت زناشویی بر اساس سبک‌های دلبستگی و طرحواره‌های ناسازگار اولیه با میانجی‌گری هیجان‌خواهی. *فصلنامه روان‌شناسی کاربردی*، ۱۴(۲)، ۱۳۸-۱۱۹.
- صاحب‌دل، ج.، زهراکار، ک.، و دلاور، ع. (۱۳۹۴). نارسایی شاخص‌های ازدواج موفق (یک مطالعه کیفی). *پژوهش‌های روان‌شناسی بالینی و مشاوره*، ۵(۲)، ۴۶-۳۲.
- عطایی‌فر، ر. (۱۴۰۱). اثربخشی کاربرد بسته آموزشی تدوین شده ارتباط مؤثر همسری بر بازسازی الگوی ناسالم رابطه زناشویی زوجین. *زن و مطالعات خانواده*، ۱۶(۵۷)، ۵۴-۳۳.
- فاتحی‌زاده، م.، چوپانی، م.، آستجرانی، ف.، و دی-کاسترو کوریا، آ. (۱۴۰۱). واکاوی بحران‌های وجودی در مردان بی‌وفا و بررسی اثربخشی مشاوره بومی مبتنی بر آن بر گرایش به خیانت زناشویی. *فصلنامه روان‌شناسی کاربردی*، ۱۶(۱)، ۲۲۸-۲۰۳.

- فرجی، ج.، ثنائی، ب.، و نامور، ه. (۱۳۹۸). تفحص کیفی در عوامل مؤثر بر بی‌رمقی زناشویی: مطالعه موردی شهر تهران. *مشاوره و روان درمانی خانواده*، ۹(۲)، ۱۷۳-۱۹۴.
- فلاح‌زاده، ه.، رضاپور فریدیان، ر.، و مصطفی، و. (۱۳۹۷). پیش‌بینی ابعاد مراقبت‌گری مردان متأهل بر اساس مؤلفه‌های هوش هیجانی با میانجی‌گری عزت‌نفس. *روان‌شناسی معاصر*، ۱۳(۲)، ۱۰۹-۱۲۰.
- قرلسفلو، م.، جزایری، ر.، بهرامی، ف.، و محمدی، ر. (۱۳۹۵). شناسایی عوامل مؤثر بر تعهد زناشویی از نظر زوج‌های ایرانی (یک مطالعه کیفی). *پژوهش‌های مشاوره*، ۶۳(۱۶)، ۱-۲۶.
- قلی‌پور، ع.، اکبری، ح.، و شریعت‌نیا، ک. (۱۴۰۱). اثربخشی آموزش غنی‌سازی روابط زناشویی بر سواد عاطفی، سازگاری زوجین، دلزدگی زناشویی و تحمل‌پریشانی در زوجین. *خانواده درمانی کاربردی*، ۱۰(۳)، ۶۵۳-۶۳۲.
- کیانی، ق.، نطالق، م.، اسدی، م.، و قمری، م. (۱۴۰۰). پیشگیری از روابط خارج از ازدواج مبتنی بر رویکرد غنی‌سازی زندگی زناشویی با تکیه بر بافت فرهنگی-اجتماعی ایران. *روان‌شناسی فرهنگی*، ۸(۴)، ۲۶۵-۲۴۳.
- مطهری‌نصب، ا.، فرحبخش، ک.، برجلی، ا.، و فرخی، ن. (۱۴۰۲). تدوین و اعتباریابی الگوی رضایت زناشویی در پاندمی‌ها و ارزیابی اثر بخشی آن بر بهزیستی روان‌شناختی در دوره کرونا. *فصلنامه پژوهش‌های مشاوره*، ۲۳(۸۵)، ۱۲۷-۸۸.
- یحیایی‌راد، ع.، سلیمی بجستانی، ح.، عسگری، م.، و فرحبخش، ک. (۱۳۹۹). تدوین الگوی ارتقای رضایت زناشویی و بررسی اثربخشی آن در کاهش گرایش به طلاق. *فصلنامه فرهنگی تربیتی زنان و خانواده*، ۱۵(۵۳)، ۸۴-۵۵.
- Alarifi, A., & Basahal, A. S. (2023). The Role of Spousal Support in Working Mothers' Work-Life Balance. *International Business Research*, 16(4), 1-39.
- Anderson, J. (2014). The impact of family structure on the health of children: Effects of divorce. *The Linacre Quarterly*, 81(4), 378-387.
- Beaulieu, N., Brassard, A., Bergeron, S., & Pélouquin, K. (2022). Why do you have sex and does it make you feel better? Integrating attachment theory, sexual motives, and sexual well-being in long-term couples. *Journal of Social and Personal Relationships*, 39(12), 3753-3774.
- Baucom, D. H., Epstein, N. B., Kirby, J. S., & LaTaillade, J. L. (2015). Cognitive-behavioral couple therapy. In A. S. Gurman, J. L. Lebow & D. K. Snyder (Eds.), *Clinical handbook of couple therapy* (5th ed., pp. 23-60). Guilford.
- Bowlby, J. (1982). Attachment and loss: Retrospect and prospect. *American Journal of Orthopsychiatry*, 52(4), 664-678.
- Bradford, A. B., Hawkins, A. J., & Acker, J. (2015). If we build it, they will come: Exploring policy and practice implications of public support for couple and relationship education for lower income and relationally distressed couples. *Family Process*, 54, 639-654.
- Castellano, R., Velotti, P., & Zavattini, G. C. (2018). *What makes us stay together?: Attachment and the outcomes of couple relationships*. Routledge.
- Cicila, L. N., Georgia, E. J., & Doss, B. D. (2014). Incorporating Internet-based interventions into couple therapy: Available resources and recommended uses. *Australian and New Zealand Journal of Family Therapy*, 35(4), 414-430.
- Dillion, L. M., Nowak, N., Weisfeld, C. C., Shattuck, K. C., Immaglu, O. E., Butovskaya, M., & Shen, J. (2015). Sources of marital conflict in five cultures. *Evolutionary Psychology*, 13(1), 1-5.
- Feeney, B. C., & Marthouse, S. S. (2016). Caregiving. In J. Cassidy & P. R. Shaver, P. R. (Eds.) *Handbook of attachment: Theory, research, and clinical applications* (3rd edition, pp. 827-851). New York: Guilford Press.
- Kennedy, S., & Ruggles, S. (2014). Breaking up is hard to count: The rise of divorce in the United States, 1980-2010. *Demography*, 51(2), 587-598.
- Knapp, D. J., Durtschi, J. A., Clifford, C. E., Kimmes, J. G., BARROS-GOMES, P. A. T. R. I. C. I. A., & Sandberg, J. (2016). Self-esteem and caregiving in romantic relationships: Self-and partner perceptions. *Personal Relationships*, 23(1), 111-123.
- Knobloch, L. K., Nichols, L. O., & Martindale-Adams, J. (2020). Applying relational turbulence theory to adult caregiving relationships. *The Gerontologist*, 60(4), 598-606.
- Kunce, L. J., & Shaver, P. R. (1994). An attachment-theoretical approach to caregiving in romantic relationships. In *Sections of this chapter were presented at the 6th International Conference on Personal Relationships, Orono, ME, Jul, 1992.* Jessica Kingsley Publishers.
- Lafontaine, M. F., Bélanger, C., & Gagnon, C. (2009). Support seeking, caregiving and conflict management: Evidence from an observational study with couples. *Europe's Journal of Psychology*, 5(3), 9-24.
- Lawrence, E. M., Rogers, R. G., Zajacova, A., & Wadsworth, T. (2019). Marital happiness, marital status, health, and longevity. *Journal of Happiness Studie*, 20 :1539-1561.
- Markman, H. J., Hawkins, A. J., Stanley, S. M., Halford, W. K., & Rhoades, G. (2022). Helping couples achieve relationship success: A decade of progress in couple relationship education research and practice, 2010-2019. *Journal of Marital and Family Therapy*, 48(1), 251-282.
- McAllister, S., Duncan, S. F., & Hawkins, A. J. (2012). Examining the early evidence for self-directed marriage and relationship education: A meta analytic study. *Family Relations*, 61(5), 742-755.
- Mikulincer, M., & Shaver, P. R. (2019). A behavioral systems approach to romantic love relationships: Attachment, caregiving, and sex. In R. J. Sternberg & K. Sternberg (Eds.), *The new psychology of love* (2nd ed., pp. 259-279). Cambridge University Press.
- Mikulincer, M., & Shaver, P. R. (2016). Attachment in adulthood: Structure, dynamics, and change (2nd ed.). The Guilford Press.

- Péloquin, K., Brassard, A., Delisle, G., & Bédard, M. M. (2013). Integrating the attachment, caregiving, and sexual systems into the understanding of sexual satisfaction. *Canadian Journal of Behavioural Science/Revue canadienne des sciences du comportement*, 45(3), 185-195.
- Péloquin, K., Brassard, A., Lafontaine, M. F., & Shaver, P. R. (2014). Sexuality examined through the lens of attachment theory Attachment, caregiving, and sexual satisfaction. *The Journal of Sex Research*, 51(5), 561-576.
- Pfeifer, L., R. B. Miller., T. Li., & Y. Hsiao. (2013). Perceived marital problems in Taiwan. *Contemporary Family Therapy*. 35(1), 91-104 .
- Pharr, J. R., Dodge Francis, C., Terry, C., & Clark, M. C. (2014). Culture, caregiving, and health: exploring the influence of culture on family caregiver experiences. *International Scholarly Research Notices*, 2014(1), 689-826. Perceived marital problems in Taiwan.
- Pietromonaco, P. R., & Collins, N. L. (2017). Interpersonal mechanisms linking close relationships to health. *American Psychologist*, 72(6), 531-542.
- Riikonen, A., Aho, A. L., & Rantanen, A. (2019). The Relationship Satisfaction of Parents to Children With Congenital Heart Disease. *Interpersona: An International Journal on Personal Relationships*, 13 (1), 57-71.
- Shaver, P. R., Mikulincer, M., & Cassidy, J. (2019). Attachment, caregiving in couple relationships, and prosocial behavior in the wider world. *Current opinion in psychology*, 25, 16-20.
- Zhang, S., Tian, Z., Maclaine, B. A., Hazen, N., & Jacobvitz, D. (2024). Trust over the transition to parenthood: Links to attachment, perception of partner's caregiving, and parenting. *Journal of Family Psychology*.

